

Er is een tijd om te huilen, en een tijd om te lachen

(Prediker 3 vers 4)

Wij leven in een verwarrende tijd, vol dubbele gevoelens. En we beleven die tijd intens; een tijd om te lachen en een tijd om te huilen.

Afgelopen zondag stond ik hardop te lachen toen ik naar de preek uit de Sloterkerk luisterde. Collega Martijn van Leerdam voerde mij regelmatig ten tonele als een 'gewaarde oud-collega'. Die moeite had om haar aandacht bij zijn preek te houden en dat verhulde door aan te dringen op een kortere preek. Ik moest er erg om lachen en heb mij meteen voorgenomen om vandaag korter dan Martijn te preken.

Er valt gelukkig wel vaker iets te lachen in de kerk. De laatste jaren vier ik Palmpasen vaak in de Oude Kerk in de binnenstad. Op Palmpasen is het daar de gewoonte dat alle kerkgangers een rondje om het kerkgebouw lopen¹. Met een buxustakje in de hand, terwijl ze het lied zingen: *Hosanna, hosanna, de Heer komt voorbij*². De mensen op de Wallen, kijken daar elk jaar weer verbijsterd naar: Wat doen zij nou? Eerlijk gezegd moet ik dan bij mijzelf ook wel lachen: Kijk ons, kijk mij nu eens raar doen; met een takje in de hand, zingend over de Wallen! Is dat niet om te lachen, is dat niet lachwekkend?

Misschien was die intocht van Jezus in Jeruzalem ook wel een beetje lachwekkend. Iets om de schouders over op te halen. Het verslag dat Johannes ervan geeft is tamelijk mager. De menigte hoort dat Jezus naar de stad komt. Ze plukken palmtakken of halen ze ergens vandaan. Ze roepen enkele citaten uit de boeken van de profeten en juichen Jezus toe: *de koning van Israël!* Ik krijg de indruk dat Jezus daar van schrikt en denkt: daar moet ik op reageren. Gelukkig vindt hij een ezeltje en gaat erop zitten. Om met dat beeld duidelijk te maken: ik ben niet een koning zoals die andere; ik ben niet de koning waarop jullie hopen.

De leerlingen van Jezus spelen in het hele verhaal geen rol van betekenis. Het initiatief ligt bij de menigte en de leerlingen snappen pas achteraf wat ze meegemaakt en gezien hebben. Ergens snap ik dat dan wel weer. Hoe kun je in Jezus die op een ezel Jeruzalem binnenrijdt, iets bijzonders zien? Zelfs al roept en juicht er een grote menigte. Het overkomt mij ook regelmatig dat ik pas na een tijd door heb dat er iets bijzonders is gebeurd en wat dat betekent. Daarom ben ik ook heel benieuwd hoe wij straks zullen terugkijken op deze periode waarin het Coronavirus ons in de greep had.

¹ Op de website van de Oudekerkgemeente valt een filmpje uit 2019 te zien over de ronde die de kinderen zingend met palmpaasstokken – met de gemeente in hun kielzog – rond de Oude Kerk maken: www.oudekerk.amsterdam.

² Lied 551 uit het Liedboek Zingen en bidden in huis en kerk.

Nog één ding valt mij op, in het verhaal van Johannes. Johannes zet het verhaal van de intocht in een bepaald kader. Een kader van dood en opstanding. Even hiervoor vertelde hij het verhaal van de zalving van Jezus' voeten. Wij horen het aanstaande woensdag in het avondgebed. Jezus betreft die voetwassing op zijn begrafenis. Maar Johannes betreft ook de opwekking van Lazarus nadrukkelijk bij de intocht. Het kader van dood en opstanding maakt de intocht een gebeuren met dreiging, spanning en met bevrijding en vreugde.

Een soortgelijke dubbelheid zit er in het verhaal uit Exodus³. Het is een hard verhaal vol doodsdreiging. Ik hoef nu niet alle tien plagen over Egypte te horen, want deze ene plaag wordt mij haast al te veel. Alle eerstgeborenen van Egypte zullen sterven. Dat de dood van de eerstgeborene van farao nodig is om het verschrikkelijke regiem van farao te breken, dat lijkt logisch. [Even tussen haakjes: het optreden van farao doet mij sterk denken aan het optreden van sommige regeringsleiders. Boos op ieder die zegt dat er een ramp dreigt en die ramp maar blijven ontkennen. Heel herkenbaar allemaal.]

De dood van de eerstgeborene van de hoog-tronende farao is wellicht onvermijdelijk. Maar de dood van de eerstgeborene van zo'n laag-gezeten slaaf? Een vrouw die gewoon haar werk doet, die niets van doen heeft met politiek, die nauwelijks kan beschikken over haar eigen leven? Dat is toch te erg Wat is dit voor God, die zo hard ingrijpt? Die eigenhandig uittrekt om dood te verspreiden.

Waar valt nog iets van hoop te ontdekken in dit verschrikkelijke verhaal? Misschien in het begin. In Gods opdracht aan het volk om *dingen van zilver en goud* (Exodus 11, 2) te vragen aan hun naasten, de Egyptenaren. Is het een oprotpremie, een gouden handdruk of een afscheidsgeschenk? Er zijn rabbijnen⁴ die uitleggen dat het vragen en ontvangen van de *dingen van zilver en goud* voor Israël nodig zijn, om af te kunnen zien van wraak. Zodat het volk werkelijk vrij zal zijn van haat en niet in het verleden vast blijft zitten.

Juist door het geven en krijgen van *zilver en goud* kan het uit elkaar gaan van Egypte en Israël goed gaan, wordt het een goed afscheid. Het beeld van God die dit bedenkt, verandert daarmee voor mij ook. Hij is een God die zorgt voor zijn volk. Dat zij verder kunnen gaan met leven. Dat geeft mij hoop. Hoop dat het goed kan en zal aflopen. Goed aflopen met het uit elkaar gaan van Israël en Egypte. Goed aflopen met Jezus, die zo heel andere koning die op een ezel Jeruzalem binnentrekt. Goed aflopen met ons in deze tijd van lachen en huilen.

³ Exodus 11, 1-10, de aankondiging van de tiende plaag over Egypte.

⁴ Zie het boek van de emeritus opperrabbin van Groot-Brittannië, Jonathan Sacks: *Exodus, boek van bevrijding* uitgeverij Skandalon 2019. In het essay *Haatgevoelens loslaten* (pagina 98-101) legt hij uit dat dit schijnbaar onbegrijpelijke detail een relevante boodschap bevat voor onze situatie en tijd van etnische en religieuze conflicten.